

Medlemsstaternas lagstiftning - Polen

Här hittar du information om rättssystemet i Polen.

Polen är en republik med demokratiskt styrelseskick. Den lagstiftande makten ligger hos parlamentet, som består av ett underhus (**sejmen**) och ett överhus (**senaten**). Den verkställande makten ligger hos **presidenten** (*Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej*) och **regeringen** (*Rada Ministrów*). Den dömande makten ligger hos domstolarna.

Rättssystemet i Polen baseras på det kontinentala rättssystemet (**den civilrättsliga traditionen**). De allmänna domstolarna i Polen är uppdelade i **appellationsdomstolar** (*sądy apelacyjne*), **regionala domstolar** (*sądy okręgowe*) och **distriktsdomstolar** (*sady rejonowe*). De är behöriga att pröva brottmål, tvistemål, familje- och vårdnadsmål, arbetsrättsliga mål och socialförsäkringsmål.

Förvaltningsdomstolarna lyder under högsta förvaltningsdomstolen (*Naczelny Sąd Administracyjny*), som utövar rättslig kontroll över den offentliga förvaltningen i landet.

[Högsta domstolen](#) (*Sąd Najwyższy*) är Polens högsta rättsinstans och därmed den högsta appellationsdomstolen. Högsta domstolens viktigaste uppgift är att ansvara för rättskipningen i Polen (tillsammans med de allmänna domstolarna, förvaltningsdomstolarna och militärdomstolarna), att pröva kassationsmål som en typ av extraordinära överklaganden samt att tolka lagen.

Författningsdomstolen (*Trybunał Konstytucyjny*) tillhör domstolsväsendet. Den är behörig att avgöra

- om en lag är förenlig med konstitutionen
- behörighetstvister mellan offentliga förvaltningsorgan
- om politiska partiers mål och verksamhet är förenliga med konstitutionen
- konstitutionella klagomål som medborgarna har lämnat in.

En engelsk version av lagen om författningsdomstolen och andra närbesläktade lagar finns på den [polska författningsdomstolens](#) webbplats.

Rättskällor

Rättskällorna i Polen är konstitutionen, lagar, ratificerade internationella överenskommelser och förordningar. Konstitutionen betraktas som den viktigaste rättskällan. I konstitutionen beskrivs det polska rättssystemet, hur institutionerna är uppbyggda, domstolsväsendet och lokala myndigheter. Konstitutionen tar även upp politiska friheter och rättigheter. Den nuvarande konstitutionen antogs 1997. Texten till den polska konstitutionen är tillgänglig på polska, engelska, tyska, franska och ryska på webbplatsen för [polska parlamentets underhus \(sejmen\)](#).

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Lagar (*ustawy*) är universellt bindande instrument som rör viktiga frågor. Alla frågor kan bli föremål för en lag. Vissa frågor är man enligt konstitutionen skyldig att reglera i lag, t.ex. budgeten eller medborgarnas rättsliga ställning.

Enligt den polska konstitutionen måste vissa **internationella överenskommelser** (*umowy międzynarodowe*) bekräftas i en lag innan de ratificeras. Lagen måste antas av parlamentet och undertecknas av presidenten. Det rör sig om överenskommelser om allianser, politiska eller militära avtal, medborgerliga friheter, rättigheter och skyldigheter, medlemskap i internationella organisationer och andra frågor som regleras i konstitutionen.

Förordningar (*rozporządzenia*) utfärdas av de styrande organ som anges i konstitutionen, på grundval av ett detaljerat bemyndigande som de i en lag getts för att genomföra den lagen.

Regeringen har rätt att utfärda interna **resolutioner (uchwały)** som endast är bindande för de organisatoriska enheter som är underställda den institution som utfärdade resolutionen. Resolutioner kan inte utgöra rättslig grund för beslut som rör medborgare, juridiska personer eller andra rättssubjekt.

De lokala styrande organen och de lokala förvaltningsmyndigheterna kan på grundval av ett bemyndigande i lag utfärda **lokala lagar (akty prawa miejscowego)** som gäller inom deras förvaltningsområden.

Rättsreglemlas hierarki

Konstitutionen återfinns överst i hierarkin över rättskällor i Polen. Andra rättsregler i hierarkin är ratificerade internationella överenskommelser, förordningar, EU-direktiv och EU-beslut, lagar, förvaltningsföreskrifter och lokala lagar.

Institutionell ram

Institutioner ansvariga för antagande av rättsregler

Den lagstiftande makten utövas av sejmen och senaten, de två kamrarna i det **polska parlamentet**. Ledamöterna i parlamentet utses för en **fyraårig mandatperiod**. Ledamöterna i parlamentet, senaten, Polens president och regeringen har rätt att lägga fram lagförslag. Även en grupp på **minst 100 000 medborgare**, som har rösträtt till sejmen, har rätt att lägga fram lagförslag.

Sejmen prövar lagförslag i tre behandlingar. När ett lagförslag har antagits av sejmen och senaten överlämnas det till presidenten för underskrift. Innan presidenten undertecknar en lag kan han eller hon hänskjuta den till författningsdomstolen för att pröva om den är förenlig med konstitutionen.

Regeringen ser till att **lagarna** verkställs, utfärdar **förordningar**, ingår **internationella överenskommelser som kräver ratificering** och godkänner eller förkastar **andra internationella överenskommelser**.

Beslutsprocessen

Framläggande av förslag

Lagförslag kan läggas fram av parlamentets ledamöter, senaten, Polens president, regeringen och en grupp på minst 100 000 medborgare som har rösträtt i val till sejmen.

I de flesta fall läggs lagförslagen fram av regeringen eller parlamentets ledamöter.

Alla lagförslag, tillsammans med en motivering, ska lämnas in till **sejmens talman (Marszałek Sejmu)**, som vidarebefordrar dem till Polens president, senaten och premiärministern.

Behandling

Sejmen behandlar lagförslag i tre behandlingar. Lagförslagen behandlas även i sejmens och senatens fackutskott.

Antagande

Senast 30 dagar efter det att ett lagförslag har lagts fram måste **senaten** anta förslaget utan ändringar, anta ändringsförslag till förslaget eller förkasta förslaget i dess helhet. **Sejmen** kan bara förkasta senatens ändringsförslag med en absolut majoritet av de avgivna rösterna och i närvaro av minst hälften av samtliga ledamöter.

Ikraftträdande

När förfarandet i sejmen och senaten har avslutats måste sejmens talman överlämna lagförslaget till presidenten för underskrift. Presidenten måste underteckna lagförslaget senast 21 dagar efter det att han eller hon mottog det och kungöra lagen i Polens officiella tidning (*Dziennik Ustaw*). Fjorton dagar senare träder lagen i kraft. **Ikraftträdandedagen** kan emellertid även fastställas i lagförslaget. I det polska rättssystemet kan en lag endast upphävas av en annan lag. I en rättsakt eller lag måste det framgå när den upphör att gälla.

Rättsdatabaser

På webbplatsen för den [polska rättsdatabasen \(sejmen\)](#) kan du hitta rättsakter från så långt tillbaka i tiden som 1918, tillsammans med en förteckning över dessa rättsakter.

Tillgången till databasen är **kostnadsfri**.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 10/12/2012